

КВАЗИТОПОНІМИ ТА КОНОТАТИВНІ ТОПОНІМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПРОВІНЦІЙНОСТІ

ІРИНА БОЖКО

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, Суми – Україна
iryna.s.bozhko@gmail.com; ORCID: 0000-0002-2608-093X

QUASI-TOPONIMY I TOPONIMY KONOTACYJNE DO OZNACZANIA REGIONALIZMU

IRYNA BOŹKO

Sumski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. A.S. Makarenki, Sumy – Ukraina

STRESZCZENIE. Artykuł poświęcony jest nazwom oznaczającym małe i oddalone miasteczka oraz wsie. Wyodrębniono dwie grupy nazw: *quasi*-toponimy i rzeczywiste toponimy konotacyjne. *Quasi*-toponimy mają za podstawę rzeczywiste toponimy i zapożyczają ich strukturę oraz morfologię. Pod względem semantycznym w większości przypadków *quasi*-toponimy zawierają komponenty obsceniczne, rzadziej związane są z działalnością rolniczą. Toponimy konotacyjne mają często podobną semantykę: mogą zawierać komponenty o zabarwieniu pejoratywnym; etymologicznie mogą być związane z pojęciami z zakresu rolnictwa. Postmodernistyczne mieszanie kodów poprzez łączenie toponimów konotacyjnych i ksenizmów – zapożyczeń z języka angielskiego, służy do uzyskania efektu komicznego. Zatem toponimy konotacyjne mają znaczenie regionalizmu tylko w określonych kontekstach: od mikrokontekstu, do szerokiego kontekstu historycznego i społecznego.

Słowa kluczowe: toponim konotacyjny, konotacyjna nazwa własna, komponent obsceniczny, regionalizm, *quasi*-toponim

QUASITOPONYMS AND CONNOTATIVE TOPONYMS WITH THE MEANING OF PROVINCIALITY

IRYNA BOZHKO

A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University, Sumy – Ukraine

ABSTRACT. The article deals with names used to denote small and remote towns and villages. We distinguish two groups of such names: quasitoponyms and real connotative toponyms. Quasitoponyms are based on real toponyms, which they imitate structurally by the means of morphology. Semantically quasitoponyms often contain obscene components or, less frequently, they are etymologically connected to agricultural activity. Connotative toponyms often have similar features: they may contain components which convey pejorative meaning, or refer in their etymology to the notions of agricultural activity. Postmodern mixing of codes, realized in the form of a close textual proximity of a connotative toponym and a foreignism borrowed from English, serves to create a comical effect. The meaning of provinciality is conveyed by connotative toponyms mostly in certain contexts: from microcontext to a wide historical and social context.

Keywords: connotative toponym, connotonym, obscenity, provinciality, quasitoponym

Глушина, тиндики, закутень, загумення, задуп'я, закуток, глухий кут, „там, де дідько добраніч говорить”, дичавина, „село без сільради і пошта на дереві”, „село без річки крайня хата від лісу”, „там, де пес дупою гавкав” – назв на позначення провінційних містечок та сіл не бракує. Особливе місце серед цих назв посідають квазітопоніми та конотативні реальні топоніми, які надають мовленню експресивного звучання. Досліджуючи вживання квазітопонімів та конотативних топонімів у соціальних мережах, помічаємо інтерес до цього роду назв та їх досить активне вживання, що говорить на користь актуальності цієї розвідки.

Варто відзначити інтерес до цієї проблеми цілої когорти вчених, зокрема Г. Лукаш, Є. Отіна, Ю. Карпенка, Л. Гукової, Л. Фоміної та багатьох інших ономастів. Саме ґрунтуючись на їхніх працях, ми вибудовуємо свої міркування. У *Словнику конотативних власних назв* згадано про пейоративні конотоніми (за Є. Отіним), зокрема *Кислодрищенськ, Задупинськ (Задупінськ), Зажопинськ (Зажопінськ), Мухосранськ, Засранськ* [Лукаш 2018: 121]. Однак ми розглядаємо такого роду квазіоніми як більш притаманні російській лінгвокультурі, на що вказують зокрема і знайдені нами контексти їх вживання (*руцькій город – це твій Кислодрищенськ* [...] з коментаря на ресурсі www.0532.ua, 29.09.2016). На думку Л. Гукової та Л. Фоміної, формант -ськ вносить значення провінційності через те, що назва жодної з двох російських столиць не мала такого суфікса, як і практично жодна столиця пострадянського про-

стору, окрім Мінська, тоді як міста на периферії були щедро наділені назвами з таким формантом [Гукова, Фомина 2013: 319]. До згаданого переліку квазітопонімів можемо також додати *Голодрищенськ* (з коментаря в „Українській правді”, 05.10.2012), *Усть-Пердищенськ* (з коментаря у Twitter, 26.03.2018), який імітує структуру цілого ряду російських реальних топонімів: *Усть-Камнегорськ*, *Усть-Камчатськ*, *Усть-Лабінськ*, *Усть-Ординський* тощо, та *Засратов* (Twitter, 19.07.2020).

У словнику Л. Ставицької *Українська мова без табу* наведено нечисленні пейоративні квазітопоніми, серед них *Мухосранськ* [Ставицька 2008: 249], *Задупів'я*, *Задуп'я*, *Зажоп'я* [Ставицька 2008: 181]. Можемо розширити цей перелік варіантами двох останніх назв, знайденими у соціальній мережі *Twitter* (тут і далі авторські орфографію та пунктуацію збережено): – *Ну що, куди їдемо, коли ти повернешся з відпустки? в Зажоп'є чи Єбенямирівськ?* – тут і далі виділення наше – І.Б. (Twitter, 7.07.2018); *Побачимо, треба буде знайти на це час і терпіння не здаватися та їздити до одних в задуп'є* час од часу [...] (Twitter, 2.11.2019). Ще один пейоративний квазітопонім проаналізовано І. Процик. Маємо на увазі квазітопонім *Пердяївка*, утворений за аналогією до ряду інших українських топонімів – *Андріївка*, *Врадіївка*, *Гамаліївка* [Процик 2016: 156], однак, як не дивно, цей квазітопонім набув поширення лише у мові футбольних фанів. Квазітопоніми зі значенням провінційності та віддаленості фігурують у працях О. Вікторіної: *Газетівка*, *Гамаль*, *Голопунівка*, *Жабокриківка*, *Жабокряківка*, *Кашколупівка*, *Козодоївка*, *Кукулибівка*, *Приблудівка* [Вікторіна 2016], *Затихайлівка*, *Кукурузівка*, *Фуфайка* тощо [Вікторіна 2011].

Завдяки спостереженням за соціальною мережею *Twitter* та онлайн-пресою останніх років можемо розширити перелік квазітопонімів ще декількома назвами: *Великі Болота*, *Великі Задрипанці*, *Верхня Пирлівка* (з інтерв'ю з Л. Подерв'янським¹), *Голосраківка*, *Жабокряківка*, *Задрипанка*, *Задрипанці*, *Задупинці*, *Забурбелівка*, *Залупинці*, *Залупівка*, *Залупоголовка*, *Замухурівці*, *Кацапетівка*, *Кинуті Недопалки*, *Козолупівка*, *Колупайівка*, *Малі Задрипанці*, *Монте-Пирлівка*, *Нижні Дрозюфіли*, *Старі Заколупинці*, *Шмародром-Товарна* тощо.

Аналізуючи структуру та семантику згаданих вище квазітопонімів, спостерігаємо у структурі більшості з цих назв обсценні компоненти, що належать до анально-екскремальної та сексуальної сфери, обрамлені суфіксами та/або префіксами, завдяки яким обсценізма мімікують під назви на карті. Значення віддаленості передане завдяки суфіксу *за-*, який вказує на розташування уявного населеного пункту *за чимось*, а отже, віддалено від мовця. Компоненти *Малі*, *Великі*, *Старі*, *Верхня* є засобом мімікрії квазітопонімів, адже завдяки цим компонентам фіктивна назва набуває подібності до ряду

¹ „Формально Київ є столицею держави і знаходиться в Європі. Точно так само географічно в Європі знаходиться яка-небудь Верхня Пирлівка” [Тимченко 2020].

питомо українських топонімів. Водночас, якщо серед таких назв домінують обценізми, то присутність компонентів, які відсилають до сільських реалій, є незначною: *Козолупівка*, *Великі Болота*, *Забурбелівка* (вочевидь, назву варто пов'язувати зі словом *бурба* – ‘круглі шишки на рослині, картопля, картопляний суп, овечий послід, булька’ [Етимологічний словник... 1982: 298]) тощо. Так само нечисленні назви відсилають до ідеї незмінності життя, послуговуючись метафорою застоюної води та пов'язаних з нею асоціацій: *Великі Болота*, *Жабокряківка*. Етимологія деяких назв є незрозумілою. Так, наприклад квазі-топоніми *Верхня Пирлівка* і *Монте-Пирлівка* ймовірно походять від реальної назви, яка позначала село, що входило до Яготинської сотні у XVII–XVIII сторіччях [Заруба 2007: 221], однак зникло з мапи України з плином часу.

Привертає увагу останній зі згаданих квазітопонімів – *Монте-Пирлівка*: *На вихідних до мамки їде в Монте-Пирлівку якусь по гівнах лазить [...]* (Twitter, 18.02.2020). Цікавою є сама структура квазітопоніма, адже утворений він питомо українським компонентом у поєднанні з запозиченим елементом, який, по-перше, передає значення віддалености, а по-друге, має відтінок багатства, процвітання. У цьому контексті мусимо згадати наше дослідження, присвячене експресивній номінації в сучасному топоніміконі. У розвідці проаналізовано сленгові назви, утворені на позначення існуючих населених пунктів. Серед інших ми виокремлювали іронічні ойконіми:

1) утворені шляхом додавання компонента *-бург*; *-град*; *-поль*; *-сіті*; *-штадт*: *Решетилівград*, *Решитополь* ← *Решетилівка*; *Жванбург* ← *Жванець* (Кам'янець-Подільський р-н); *Руденштадт* ← *Руденківка* (Новосанжарський р-н); *Семенград* ← *Семенівка* (Полтавська обл.) тощо;

2) ґрунтовані на вживанні іноземних полісонімів або ж їх трансформацій на підставі співзвучности *Малібу* ← *Малі Будища* (Гадяцький р-н); *Ріо-де-Жердя* ← *Жердя* (Чемеровецький р-н); *Монте-Карлівка* ← *Карлівка* тощо [Гаврилюк 2017: 163].

Таке поєднання західного й українського, великого й малого, мегаполісу й провінції створює самоіронічний комічний ефект, а провінційність сіл та містечок стає зрозумілою навіть поза контекстом. Водночас важливим є і контекст вживання власної назви, завдяки якому підкреслено провінційність. У тексті пісні гурту „Борщ” знаходимо: „*П'ятниця-п'ятниця, удома не сидиться, / Усюди лунає веселе «Наливай!»*, / *Бо завтра субота, не треба на роботу, / Надворі чекає Лохвиця by night*” [Дівчача мучача 2020]. Чужорідний англомовний компонент *by night* в українському тексті є результатом постмодерного змішування інгредієнтів, результатом чого є іронія та пародійність [Жук 2018: 222]. Однак ця іронія виникає не лише на рівні художнього тексту, а й на розмовному рівні. Важливим тут є також те, що компонент *Лохвиця* проникає у відносно стійку фразу *Paris by night* (назва двох фільмів та серії телепередач), чим іще більше долучається до постмодерного змішу-

вання інгредієнтів. Подібні до цього вирази також знаходимо у Twitter: *тур де Хацанетівка* (Twitter, 26.07.2015) як імітація знаменитого *Tour de France*, *зажоп'я некурортного значення* (Twitter, 06.11.2019), що становить собою пейоративний квазітопонім включений до канцеляризму. Імітацію назви всеукраїнської газети знаходимо в іншому повідомленні: *Неподалік Києва живе собі таке село Раківка. І нам є що сказати. Хай почують наш голос! Голос Раківки!* (Twitter, 25.07.2019). Виділене словосполучення становить собою іще і мовну гру, вибудовану на співзвучності. Постмодерну гру реалізовано у сполученнях, які містять питомо українську назву та новітнє запозичення або ксенізм з англійської мови: *Бровари айті хаб*, *Біла Церква стартап*, *Глеваха коворкінг*, *Скотувата лофт*, *Безугляки барбершоп*, *Гиряві Юсківці форевер*, *Зюзюки і Рогинці ди бєсч (the best!)*, *Хряцевата еалайнс*, *Горішні Плавні нанотекнолоджіс*, *troyeshshyna vegan house*, *Козятин плаза* (Twitter, 15.09.2016); *Чув, цей, новітні тренди в розробці програмного забезпечення в коворкінгах Котельви, Диканьки і Стасів. – та Глобине не забудьте* (Twitter, 20.02.2017); *Ізяслав стайл, ібо по-іншому ніяк* (Twitter, 29.12.2017).

У *Словнику конотативних власних назв* Г. Лукаш [2018] наведено, зокрема, ряд конотативних топонімів, які позначають периферійні, віддалені містечка і села: *Бердичів, Жмеринка, Зачепилівка, Кобеляки, Конотоп, Крижопіль, Пацуків, Хацанетівка, Чорторий*. Цей перелік можна розширити, однак запропоновані нами назви матимуть скоріше контекстуальний характер. Чому? По-перше, частина конотативних топонімів має регіональний характер, адже ті містечка і села, про які добре знають на Слобожанщині, навряд чи мають репутацію на Волині: *Тільки сумчани кажуть слово Бездрик з таким пренебреженням* (Twitter, 10.05.2019); *Люди які не знають як добратися до Здолбунова такі інтересні мені. Стидно таке не знати* (Twitter, 6.08.2015). По-друге, конотативне значення часто пов'язують з лінгвокультурою. Так, у *Словнику конотативних власних назв* зазначено, що у назви *Конотоп* значення віддаленого міста набуло розвитку головним чином у російській мові [Лукаш 2018: 144], що підтвердили наші пошуки, адже в українській свідомості назву пов'язують передусім з переможною Конотопською битвою². По-третє, практично кожен топонім має потенційні шанси набути значення провінційності – включно навіть з назвою української столиці. Наведемо приклад: *Новина: Google може перенести штаб-квартиру з Європи до Києва – Арахамія. Коментарі: А також SpaceX може побудувати космодром в Крижополі. А Apple переїхати з Каліфорнії до Очакова. Samsung може відкрити R&D центр в Кропивницькому. Intel може перемістити завод з виробництва мікропроцесорів до Диканьки, а Amazon*

² Утім, подекуди знаходимо конотонім *Конотоп*, вжитий саме в значенні віддаленості, що пов'язуємо з його географічним розташуванням на мапі України. Наводимо зразок вживання, коли співрозмовник занадто відхиляється від початкової теми розмови: *Це ти звичайно по сам Конотоп заїхав* (Twitter, 29.06.2020).

може перебратись до Рави-Руської. А може й ні (Twitter, 12.11.2019). У запропонованому прикладі користувач акцентує увагу на неможливості заявлених намірів, контрастуючи високу технологічність підприємств з українськими реаліями, при цьому використовуючи назви невеликих міст і містечок. Тому фактично Київ порівнюють із периферійними містами, і в цьому контексті топонім *Київ* набуває конотативного значення провінційності.

Хоч і потенційно кожен ойконім має шанси стати конотативним, однак ці шанси нерівні. За нашими спостереженнями типові власні назви, наприклад, *Семенівка, Іванівка, Михайлівка, Василівка*, попри, на перший погляд, високий потенціал до вираження типового віддаленого населеного пункту, рідше набувають такого значення; зазвичай для цього потрібен супровід інших назв: *Я думав після свадьби покажу тобі весь світ: Семенівка, Шишаки, Санжари, Терешки* (Twitter, 25.09.2016); *Великий Бобрик то поруч із Нижньою Сироваткою та Великим Висторопом?* (Twitter, 10.09.2018). Передумовою розвитку значення віддаленості є, на нашу, думку наявність таких компонентів:

– як і для квазітопонімів – якщо не етимологічна, то фонетична близькість до обценізмів: *Мобілізація і призов розпочалися. Житомирський метрополітен посилив охорону. В Крижополі і Бердичеві аеропорти припинили роботу* (Twitter, 29.11.2018); *Костя мені завжди каже правду? – І те, що він з Лохвиці? – Шooo?* (Twitter, 02.08.2019);

– наявність у назві компонента, який викликає асоціації з сільськогосподарською діяльністю: назви худоби, аграрної культури тощо: *Смертю Чуркіна нас хочуть відволікти від подорожчання маршрутки Тернопіль – Кобиловолоки* (Twitter, 20.02.2017); *Вчора ти чекав маршрутку на Козятин. Сьогодні ти вже депутат – слуга народу! Але звичка чекати все така ж сама!* (Twitter, 12.09.2019); *Погребище – не приговор* (Twitter, 06.05.2017); *не знаю, за які гріхи мене додали в групу „Я люблю Конотон”* (Twitter, 05.04.2020); *я цитую, що в цій жизні треба попробувати все і того поїхала на дискатску на малий кобелячок* (Twitter, 17.02.2017); *„Я из Киева”. А насправді вона з якихось Круподеринців* (Twitter, 23.05.2018);

– наявність будь-якого пейоративного значення в етимології або у співзвучних словах: *Жіночки з автобусу Гниловоди-Кобиловолоки просили водія закрити гештальти, бо гет' по капронках дує* (Twitter, 7.04.2017); *Кім Кардашьян видалила свою останню фотку з інстаграма бо Люда з Коростеня не лайкнула її* (Twitter, 9.12.2017); *шанель – то таки для вечора, бо за мною такий жосткий шлейф запаху, як в колгоспниці з Жашикова* (Twitter, 12.11.2018) тощо;

– іноді топоніми з конотативним значенням провінційності супроводжують суржилом, який є, по-перше, засобом імітації просторічного мовлення, а по-друге, слугує для вираження жартівливості, зневаги та іронії, як продемонстровано прикладами вище.

Мало шансів на потрапляння до групи топонімів, що виражають провінційність, мають власні назви, які або ж занадто експресивні, щоб бути типовими, або ж уже є носіями певного конотативного значення: *Халеп'я. Столиця зради в Україні* (Twitter, 9.07.2018); *Лобкова Балка (Полтавська обл.) нікого не бентежить, а за Горішні Плавні роздули вселенський кіпіш* (Twitter, 9.06.2016); *я чесно не в'їзжаю чому люди стебаються з Горішніх Плавнів. Інша справа Володькова дівця* (Twitter, 11.06.2016) тощо.

Окрім згаданих власних назв, виділимо іще декілька ойконімів, які, хоч і непрямо, однак пов'язані з конотацією провінційності. По-перше, це власні назви, які вказують на напрям, зокрема, й евфемістично: *пішов ти у Безсали* (Twitter, 1.01.2020); *Новина: Через закон про освіту всі угорці поїдуть із Закарпаття – урядовий уповноважений Угорщини Іштван Грежа. Коментар: До Дзюнькова під хвіст, говорила моя бабуся. Я не знаю, де це, але, здається мені, що угорці поїдуть саме туди* (Twitter, 11.10.2017); *Чому людей відправляють в різні види геніталій? Адже „Пішов ти у вугільні шахти” або „Йди ти в клуб у Житомирі” набагато страшніше* (Twitter, 23.02.2013); *Іноді я згадую і сумую за тобою. Але потім згадую всю фігню, яка сталася з твоєї вини і думаю: Та йди ти в Іванків* (Twitter, 9.04.2012). Такі назви-напрямки, на наш погляд, є суто оказіональними та контекстуальними, адже мовець у ситуації емоційного збудження обирає перший-ліпший топонім та вживає назви найближчих відомих йому сіл і містечок.

Іншу групу (квазі)топонімів, які потенційно передають ідею провінційності, знаходимо у виразах, які містять антропонім. Так, у *Словнику конотативних власних назв* знаходимо, наприклад, *Дуньку з Гарбузівки та Федю з Сніфанівки*, а серед знайдених нами прикладів можемо процитувати *Миколу з Засулля, Вітю з Летичева, Наталку з Шепетівки, Маньку з села Задрипаниці* тощо, однак ці останні є скоріше оказіоналізмами.

Нещодавні події, пов'язані з обсервацією українців, евакуйованих з міста Ухань, у містечку Нові Санжари на Полтавщині, засвідчили агресивне та відверто дикунське ставлення місцевих мешканців до прибульців. Хоча є переконливі докази щодо зрежисованості та роздмухування ненависти з боку деяких неприхильних до України сил [Величко], однак назва міста Нові Санжари увійшла в мову як синонім відсталості та дикунства: *Санжари головного мозку. Люди ідіоти. І не тільки в нас* (Twitter, 12.04.2020, реакція на новину про те, що жителі Нідерландів спалюють вежі на знак протесту проти мережевої технології 5G). Як бачимо, розвиток конотативного значення топонімів тісно пов'язаний з передусім позамовними чинниками.

Отже, для вираження категорій провінційності та віддаленості послуговуються двома групами назв. Перша з них – квазітопоніми, що є похідними від реальних топонімів, під які вони мімікують. Однак квазітопоніми є результатом народної творчості і не позначають жодне реальне поселення.

Квазітопоніми часто містять у своїй структурі обцензими, рідше – слова, пов’язані з сільськогосподарською діяльністю. Реальні конотативні топоніми значною мірою залежать від контексту їх уживання. Ми, однак, спостерігаємо певні закономірності етимології та семантики таких власних назв: наявність пейоративного забарвлення, яке присутнє у назві етимологічно чи через народну етимологію; етимологічний зв’язок з назвами сільськогосподарських реалій. Утім, головним у такому разі все одно є контекст – від мікроконтексту на рівні речення до широкого соціального та історичного контекстів.

Список використаної літератури

- Величко Л., *Майстри паніки. Як проросійська мережа в Україні організувала бунт в Нових Санжарах*, [в:] Електронний ресурс: <https://texty.org.ua/articles/100356/specoperaciya-imeni-portnova-ta-shariya-yak-rozhanyaly-paniku-v-novyh-sanzharah-i-hto-za-cym-stoyit/> (12.04.2020).
- Вікторіна О., *Матеріали до фразеологічного словника Кіровоградщини (фразеологізми, які містять компонент-топонім)*, [в:] „Наукові записки, Серія: Філологічні науки (мовознавство)”, 2011, вип. 100, с. 420–426.
- Вікторіна О., *Матеріали до фразеологічного словника Кіровоградщини (Фразеологізми, які містять компонент-топонім. II)*, [в:] „Педагогічний вісник”, 2016, вип. 1 (37), с. 68–74.
- Гаврилук І., *Експресивна номінація в сучасному топоніміконі*, [в:] „Лінгвістичні студії”, 2017, вип. 34, с. 161–165.
- Гукова Л., Фомина Л., *Традиционный формант -ск в экспрессивном топонимиконе*, [в:] „Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Лінгвістика”, 2013, № 18, с. 317–321.
- Група Борщ, *Дівчача мучача*, [в:] Електронний ресурс: <https://nashe.com.ua/song/3107> (11.04.2020).
- Етимологічний словник української мови*, в 7 томах, гол. ред. О.С. Мельничук, т. 1, Київ: Наукова думка, 1982.
- Жук Ю., *Постмодернізм: теоретичні аспекти поняття*, [в:] „Записки з романо-германської філології”, 2018, вип. 2 (41), с. 216–224.
- Заруба В., *Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648–1782 рр.*, Дніпропетровськ: Ліра, 2007.
- Лукаш Г., *Словник конотативних власних назв*, Вінниця: Твори, 2018.
- Процик І., *Обценна лексика в соціолекті українських футбольних фанатів*, [в:] „Типологія та функції мовних одиниць”, 2016, № 1 (5), с. 151–164.
- Ставицька Л., *Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників*, Київ: Критика, 2008.
- Тимченко О., *Лесь Подєрв’янський: „Київ почав нагадувати велику захаращену автостоянку”*, 2020, [в:] Електронний ресурс: http://aratta-ukraine.com/text_ua.php/doc/www.svarga.kiev.ua/text_ua.php?id=2848 (26.04.2020).

Spysok vykorystanoi literatury [References]

- Velychko L., *Maistry paniky. Yak prorosiiska merezha v Ukraini orhanizovala bunt v Novykh Sanzharakh* [*Masters of Panic. How a pro-Russian Network in Ukraine Organized a Riot in New Sanzhar*], [v:] Elektronnyi resurs: <https://texty.org.ua/articles/100356/specoperaciya-imeni-portnova-ta-shariya-yak-rozhanyaly-paniku-v-novyh-sanzharah-i-hto-za-cym-stoyit/> (12.04.2020).
- Viktorina O., *Materialy do frazeolohichnoho slovnyka Kirovohradshchyny (frazeolohizmy, yaki mistiat komponent-toponim)* [*Materials for the phraseological dictionary of Kirovohrad oblast (idioms containing toponyms)*], [v:] „Naukovi zapysky, Seriya: Filolohichni nauky (movoznavstvo)”, 2011, vyp. 100, s. 420–426.
- Viktorina O., *Materialy do frazeolohichnoho slovnyka Kirovohradshchyny (Frazeolohizmy, yaki mistiat komponent-toponim. II)* [*Materials for the phraseological dictionary of Kirovohrad oblast (idioms containing toponyms II)*], [v:] „Pedahohichni visnyk”, 2016, vyp. 1 (37), s. 68–74.
- Havryliuk I., *Ekspresyvnna nominatsiia v suchasnomu toponimikoni* [*Expressive nomination in contemporary toponymicon*], [v:] „Linhvistychni studii”, 2017, vyp. 34, s. 161–165.
- Gukova L., Fomina L., *Tradicionnyj formant -sk v e'kspresivnom toponimikone* [*Traditional suffix -sk in expressive toponymy*], [v:] „Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya Linhvistyka”, 2013, nr 18, s. 317–321.
- Hrupa Borshch, *Divchacha muchacha* [*Girls' Muchacha*], [v:] Elektronnyi resurs: <https://nashe.com.ua/song/3107> (11.04.2020).
- Etymolohichni slovnyk ukrainskoi movy* [*Etymological dictionary of Ukrainian language*], v 7 tomakh, hol. red. O.S. Melnychuk, Kyiv: Naukova dumka, 1982, t. 1.
- Zhuk Yu., *Postmodernizm: teoretychni aspekty poniattia* [*Postmodernism: theoretical aspects of the notion*], [v:] „Zapysky z romano-hermanskoi filolohii”, 2018, vyp. 2 (41), s. 216–224.
- Zaruba V., *Administratyvno-terytorialnyi ustroi ta administratsiia Viiska Zaporozkoho u 1648–1782 rr.* [*Administrative division and administration of Zaporozhian Army in 1648–1782*], Dnipropetrovsk: Lira, 2007.
- Lukash H., *Slovnyk konotatyvnykh vlasnykh nazv* [*Dictionary of connotative proper names*], Vinnytsia: Tvory, 2018.
- Protsyk I., *Obstsenna leksyka v sotsiolekti ukrainskykh futbolnykh fanativ* [*Obscene lexis in the sociolect of Ukrainian football fans*], [v:] „Typolohiia ta funktsii movnykh odynyts”, 2016, nr 1 (5), s. 151–164.
- Stavytska L., *Ukrainska mova bez tabu. Slovnyk netsenzurnoi leksyky ta yii vidpovidnykiv* [*Ukrainian language without taboo. Dictionary of obscene lexis and its correspondents*], Kyiv: Krytyka, 2008.
- Tymchenko O., *Les Podervianskyi: „Kyiv pochav nahaduvaty velyku zakharashchenu avtostoianku”* [*Les Podervianskyi: “KyivBbecame to Resemble a Large Cluttered Parking Lot”*], 2020, [v:] Elektronnyi resurs: http://aratta-ukraine.com/text_ua.php/doc/www.svarga.kiev.ua/text_ua.php?id=2848 (26.04.2020).